

Výroční zpráva

Ústavu dějin Univerzity Karlovy a archivu Univerzity Karlovy

za rok 2015

Praha, 15. února 2016

PhDr. Milada Sekyrková, CSc. (do 30. 3. 2015 úvazek 1,0; od 1. 4. 2015 úvazek 0,75)

Prof. PhDr. Petr Svobodný, PhD.

PhDr. Jiřina Urbanová knihovna

Prof. ThDr. Václav Wolf (úvazek 0,1)

Pracovníci Archivu UK

Mgr. Petr Cajthaml

Mgr. Roman Elner (úvazek 0,75)

Alena Homolková badatelna

PhDr. Jiří Přenosil

Mgr. Kateřina Schwabiková (úvazek 0,5)

PhDr. Lenka Vašková

Mgr. Michal Továrek

PhDr. Blanka Zilynská, PhD. (úvazek 0,5)

Není-li uvedeno jinak, jde o zaměstnance na plný úvazek.

3) Celkové množství uložených archiválií

195 archivních fondů a sbírek (z toho 190 v přímé péči instituce a 2 uložené v instituci na základě smlouvy o uložení)

počet běžných metrů – 7138,3 bm

nezpracováno – 5 493,02 bm

zpracováno – 1 645,34 bm

inventarizováno – 473,21 bm

Celkem pomůcek – 110

(stav k 18. 1. 2016)

4) Výběr, zpracování a využívání archiválií

4.1) Výběr ve skartačním řízení

Původce	Počet protokolů	Množství posouzených dokumentů v bm	Množství vyřazených dokumentů v bm	Převzato v bm
1. lékařská fakulta	2	28,66	0	28,66
3. lékařská fakulta	2	0,77	0	0,77
Centrum pro ekonomický výzkum a doktorské studium UK	3	26,21	19,06	7,15
Evangelická teologická fakulta UK	2	15,1	0	15,1
Fakulta humanitních studií UK	1	6	0	6
Fakulta sociálních věd UK	4	71,51	24	47,51
Fakulta tělesné výchovy a sportu UK	7	23,44	0	23,44
Filozofická fakulta UK	7	25,08	3,54	21,54
Katolická teologická fakulta UK	1	8	0	8
Koleje a Menzy	6	98,87	98,32	0,55
Lékařská fakulta UK v Plzni	3	8,24	5,45	2,79
Lékařská fakulta UK v Hradci Králové	1	0,7	0	0,7
Matematicko-fyzikální fakulta	4	45,11	20	25,11
Právnická fakulta UK	1	1,1	1,1	0
Přírodovědecká fakulta UK	2	13,87	6,61	7,26
Rektorát UK	7	4,71	2,8	1,91
Celkem	53	377,37	180,88	196,49

4.2) Výběr mimo skartační řízení

Původce nebo vlastník	Počet protokolů	Množství posouzených dokumentů v bm	Množství vyřazených dokumentů v bm	Množství vyřaz. dokumentů v %	Množství převzatých dokumentů v bm
Würfel Eleonor	1	0,01			0,01
Karlo-Ferdinandova univerzita v Praze	1	1,00			1,00
Rektorát UK	3	0,36			0,36
Ambrož Josef	1	0,06			0,06
Mucha Ludvík	1	0,01			0,01
Sokol Jan	1	0,05			0,05
Smit Jan	1	0,03			0,03
Šabršula Jan	1	0,77			0,77
Prosser Václav	1	4,70			4,70
Vajs Josef	1	0,22			0,22
Celkem	12	7,21			7,21

4.3) Dohled nad spisovou službou a příprava na archivaci digitálních dokumentů

Pracovníci ÚDAUK v roce 2015 realizovali několik desítek spisových prohlídek. Zaměstnanci Archivu UK se metodicky podíleli na zavedení elektronické spisové služby na rektorátu UK, jsou členy týmu, který připravil zadávací dokumentaci na celouniverzitní spisovou službu UK a bude se podílet na jejím zavádění. V souvislosti s elektronizací úředních agend UK, digitalizací a tím souvisejícím vznikem digitálních dokumentů, které musí být archivovány, řeší Archiv UK problematiku digitální archivace. Zaměstnanci Archivu UK jsou členy pracovní skupiny rektora UK pro problematiku digitální archivace.

Archiv UK v této oblasti spolupracuje s dalšími součástmi UK, které se podílí na správě a uchování informačního obsahu: ÚVT, Ústřední knihovnou a úsekem spisové služby v kanceláři rektora. V roce 2016 Archiv UK připraví řešení archivace nejdůležitějších současných elektronických dokumentů (kvalifikačních prací a matriky studentů). Nejdůležitějším úkolem v této oblasti je příprava budoucího Digitálního archivu UK, který bude součástí ÚDAUK. Archiv UK řeší možnost financování digitálního projektu v rámci evropského operačního programu Výzkum, vývoj a vzdělávání. V roce 2015 byla zpracována anotace projektu, která byla přijata jako součást Strategického plánu rozvoje UK.

Archiv UK se v roce 2015 podílel na řešení Centralizovaného rozvojového projektu MŠMT „Dlouhodobé ukládání a archivace digitálních dokumentů dle zákona č. 499/2004 Sb.“, společného

projektu 14 veřejných vysokých škol, jehož koordinátorem byla Masarykova univerzita v Brně. Za UK se na řešení projektu podíleli pracovníci Archivu UK, Ústavu výpočetní techniky a Ústřední knihovny UK, hlavním řešitelem za UK byl vedoucí AUK P. Cajthaml. ÚDAUK se díky řešení tohoto projektu připravuje na správu digitálních dokumentů (v oblasti předarchivní péče i samotného ukládání a ochrany digitálních archiválií).

4.4) Zpracování archiválií

Název archivního souboru	Zpracováno bm za rok	Inventarizován o bm za rok	Nová archivní pomůcka (typ)
Sbírka Jan Palach	4,6	4,6	Inventář
Komise pro slovník sudetoněmeckých nářečí Německé akademie věd v Praze (Ernst Schwarz)	9,08	9,08	Inventář
Lékařská fakulta Univerzity Karlovy v Plzni	2,31		
Právnická fakulta Univerzity Karlovy	4,86	4,86	Dílčí inventář

V roce 2015 pokračovala digitalizace archiválií o studentech pražských univerzit z období 1882–1945. V roce 2015 byla dokončena digitalizace protokolů státní zkušební komise při Právnické fakultě Německé univerzity v Praze, k jejich zpřístupnění dojde ve druhém čtvrtletí 2016. Začala digitalizace protokolů státní zkušební komise při Právnické fakultě Univerzity Karlovy. Digitalizované archiválie jsou zpracovávány a zpřístupňovány pomocí webové aplikace vyvinuté Ústavem výpočetní techniky UK ve spolupráci s Archivem Univerzity Karlovy (digitální kopie jsou opatřovány popisnými metadaty a indexovány). V roce 2015 webové stránky s digitalizovanými matrikami navštívilo 4 372 unikátních návštěvníků (celkem 6 939 unikátních návštěv), kteří si zobrazili celkem 56 554 stránek. V tomto počtu nejsou započítáni návštěvníci, kteří stránky okamžitě opustili. Digitalizace byla realizována v rámci aktivit Institucionálního plánu UK, vedle zaměstnanců Archivu UK se na ní podílejí zaměstnanci Ústavu výpočetní techniky a studenti UK.

4.5) Využívání archiválií

Počet badatelů celkem	Z toho cizinců	Počet badatelských návštěv	Počet správních řízení podle § 38 odst. 2	Počet zapůjčených evidenčních jednotek	Počet vypůjčených evidenčních jednotek	Počet rešerší pro úřední potřebu	Počet rešerší pro soukromé účely
280	43	779	0	0	0	883	207

V roce 2015 bylo vyhotoveno 444 potvrzení o studiu, 15 potvrzení o zaměstnání a 424 opisů diplomů, resp. ověření kvalifikace. Důležitou složku archivní činnosti tvořily i historické odborné rešerše. Zodpovězeno bylo 207 badatelských dotazů. V r. 2015 navštívilo studovnu Archivu UK 280 badatelů, z toho 43 zahraničních (celkový počet návštěv: 779) a průběžně byly podávány ústní informace a odborné konzultace návštěvníkům studovny AUK.

4.6) Množství zhotovených kopií

Název archivního souboru	Počet políček bezpečnostního mikrofilmu	Počet kusů bezpečnostních negativů	Počet políček studijních kopií	Počet digitálních kopií
Právnická fakulta Německé univerzity				32 000
Právnická fakulta Univerzity Karlovy				43 000
Fotoarchiv				315
Celkem				75 315

5) Stav archiválií

Z celkem 195 spravovaných archivních fondů a sbírek je celkem 124 nepoškozených, u 41 nebyl fyzický stav zjištěn z důvodu nezpracovanosti, u 30 bylo zjištěno poškození. Z charakterů poškození převažuje křehký a lámavý papír, poškození trhlinami a přelomením a poškození prachem. Celkem je evidováno 2038 poškozených evidenčních jednotek.

Extrémní naměřené hodnoty teploty a relativní vlhkosti, měřeno digitálním přístrojem Datalogger pro měření teploty a vlhkosti GAR 195:

Místo měření	Datum měření	Teplota (v °C)	Vlhkost (v %)
Karolinum	2. patro		
	1. 1.	15,3	
	15. 8.	28,6	
	15. 4.		39,0
	29. 7.		47,3
	4. patro		
1. 1.	15,8		
15. 8.	28,7		
30. 4.			43,8

	31. 7. Trezor	16,0 20,1	52,6
	7. 2. 7. 7. 11. 9. 5. 5.		41,8 66,8
Lešetice	2. NP 19. 10. 28. 7. 21. 4. 11. 11.	11,1 24,9	40,1 62,5
	3. NP 19. 10. 15. 8. 21. 4. 21. 10.	11,0 27,0	40,0 60,8

6) Stav budov

V roce 2015 byla přijata následující opatření k zajištění stabilní vlhkosti a teploty v depozitářích: v depozitáři v Lešetících byly instalovány žaluzie na okna, čímž budou zmírněny výkyvy teplot v letním období.

V průběhu roku 2015 probíhala jednání o přípravě výstavby nové budovy pro Ústav dějin a archiv Univerzity Karlovy. Byla zadána studie proveditelnosti na vybranou lokalitu v Praze – Motole.

7) Věda, publikace, pedagogická činnost

7.1) Věda

Pracovníci ÚDAUK jsou členy českých i mezinárodních vědeckých institucí a působí také v jejich vědeckých radách.

ÚDAUK je spolu s Ústavem dějin lékařství a cizích jazyků 1. lékařské fakulty řešitelem Programu rozvoje vědních oborů na UK (PRVOUK P21). Tématem tohoto výzkumného projektu jsou dějiny univerzitní vědy a vzdělanosti, v jeho rámci jsou připravovány nové Dějiny UK a dílčí studie k dějinám UK, resp. medicíny a jednotlivých lékařských oborů.

Pokračovala práce na grantu Univerzita Karlova a Československá akademie věd. InSTITUTE vědy a vysokoškolské vzdělanosti v proměnách politiky a společnosti v letech 1945–1968 (GA ČR, č. 13-29729S, od roku 2013)

Organizované vědecké konference:

Gendering the Science: Women and Men Producing Knowledge (4. -6. června 2015, Karolinum, spolupořadatel konference)

Účast na významných konferencích:

Elbe – Fluss ohne Grenzen 1815–2015, Hamburk, září 2015 (referát Die Schifffahrt auf der böhmischen Mittelbe im 19. und 20. Jahrhundert)

The History of Health and Disease in Central and Eastern Europe since 1945, Varšava, říjen 2015 (referát Medical Faculties or Medical Academies? University Training in Medicine)

Elite Universities: Historical and Contemporary Perspectives, Kodaň, říjen 2015 (referát Between Elite Research Institutions and Serving the Nation: The Inaugural Speeches of Rectors of Prague Universities in the Early Twentieth Century)

Reflecting on the Fragmentation of the Field of the History of Science and Technology: Perspectives from Europe, Paříž, listopad 2015 (dva referáty: Challenge for the Czech History of Science after 1989: Leaving East? Going West? a History of Medicine in the Czech Republic. Institutions, Networks, Challenges)

Študenti zo Slovenska na zahraničných univerzitách a vysokých školách do roku 1945, Bratislava, listopad 2015 (referát Možnosti prosopografického výzkumu studentů ze Slovenska na pražských univerzitách v letech 1882–1945)

Universitätsstudium und Gesellschaft in Mitteleuropa vom 15. bis zum 18. Jahrhundert, Krakov, listopad 2015 (referát Prager Universität und die Städte vom 16. bis zum 18. Jahrhundert)

Konferencja naukowa z okazji 200. rocznicy powołania Towarzystwa Naukowego Krakowskiego, Krakov, prosinec 2015 (příspěvek Rola Josefa i Hermenegilda Jirečkůw w staraniach o przekształcenie Towarzystwa Naukowego Krakowskiego w Akademię Umiejętności)

Zahraniční spolupráce

Pokračovala spolupráce se zahraničními vědeckými společnostmi zabývajícími se dějinami vědy a vysokého školství (zejména International Council on Archives / Section of University and Research Institution Archives, International Commission for the History of Universities a European Society for the History of Science), univerzitními archivy (zejména Archiv Univerzity Lipsko, Archiv Jagellonské Univerzity v Krakově) a dalšími institucemi (Ústav dějin

Trnavské univerzity, Archiv vědy Polské akademie věd a Polské akademie věd a umění v Krakově).

7.2) Publikace

K publikační činnosti v rámci edičního plánu ÚDAUK (i mimo něj) přispěli, I. Čornejová, M. Ďurčanský, J. Jareš, J. Ratajová, M. Sekyrková, P. Svobodný, K. Schwabiková, L. Vašková V. Wolf, B. Zilynská. Úplný výčet publikační činnosti pracovníků ÚDAUK je evidován Ústřední knihovnou v rámci „Publikační činnosti interních pracovníků UK“ a OBD (resp. RIVu).

Publikace vydané ÚDAUK v nakladatelství Karolinum:

Josef PETRÁŇ a Lydia PETRÁŇOVÁ, *Filozofové dělají revoluci: Filozofická fakulta Univerzity Karlovy během komunistického experimentu (1948-1968-1989)*. Praha 2015

Historia Universitatis Carolinae Pragensis : Příspěvky k dějinám Univerzity Karlovy, roč. 53, 2013, č. 2

Historia Universitatis Carolinae Pragensis : Příspěvky k dějinám Univerzity Karlovy, roč. 54, 2014, č. 1

Nejvýznamnější publikace zaměstnanců ÚDAUK:

Václav WOLF, *Ontologické aspekty čínského myšlení. Příspěvek k české univerzitní sinologii*, Olomouc 2014, 204 s.

Petr SVOBODNÝ, *Universities in Central Europe: Changing Perspectives in the Troubled Twentieth Century*, in: A. Simoes – M. P. Diogo – K. Gavroglu (eds.), *Sciences in the Universities of Europe, 19th and 20th Century*, Springer 2015, s. 107-123 (kapitola v kolektivní monografii)

Marek ĎURČANSKÝ – Pieter DHONDT, *Two Great Anniversaries, Two Lost Opportunities. Charles University in Prague, 1848 and 1948*, in: P. Dhondt (ed.), *University Jubilees and University History Writing. A Challenging Relationship*, Leiden – Boston 2015, s. 21-56 (kapitola v kolektivní monografii)

7.3) Pedagogická činnost

Zaměstnanci ÚDAUK se podíleli na praktické výuce studentů historie a archivnictví FF UK, pořádali exkurze, které jsou součástí výuky a vedli odborné praxe studentů v Archivu UK. Zaměstnanci ÚDAUK vedli, konzultovali a oponovali kvalifikační práce studentů UK. Formou externích úvazků se podíleli na výuce studentů bakalářského, magisterského i doktorského studia dalších fakult UK (FSV, FHS, PedF, PŘF, 1. LF), včetně programů Univerzity třetího věku.

8) Popularizace

Od listopadu 2014 do února 2015 probíhala v Karolinu výstava *Listopady*. V dubnu 2015 byla ve sklepení Karolina otevřena nová stálá expozice *Historie UK*. Zaměstnanci ÚDAUK se autorsky podíleli na přípravě výstavy *Jan Hus a pražská univerzita* (Karolinum, 28. 4. – 28. 8. 2015). Vedle toho ÚDAUK zajistil zapůjčení faksimilií archiválií na výstavu *Praha Husova a husitská 1415-2015* (Clam-Gallasův palác, 25. 9. 2015 – 26. 1. 2016).

V roce 2015 se ÚDAUK zúčastnil Mezinárodního dne archivů. Dne 9. června 2015 proběhl v ÚDAUK den otevřených dveří a proběhly komentované prohlídky expozice dějin UK a výstavy Jan Hus a pražská univerzita. Archiv UK a výstavu si prohlédlo cca 140 návštěvníků, akce měla i pozitivní mediální ohlas (rozhovor v ČT, reportáž MF Dnes, reportáž na youtube kanálu UK a v časopise I-forum).

Pracovníci ÚDAUK prezentovali témata z dějin UK také v řadě médií, včetně celostátních (ČT, ČRo, Nova, LN, MF Dnes), zajišťovali průběžně prohlídky v Karolinu i po Archivu UK (mj. pro studenty historických oborů) a realizovali popularizační přednášky.

9) Knihovna ÚDAUK

K 31. 12. 2015 spravovala knihovna ÚDAUK 53 220 katalogizovaných svazků knih a vázaných publikací. V roce 2015 bylo evidováno 1080 svazků přírůstků. Byly poskytovány bibliografické informace a rešerše. Rekatalogizováno bylo celkem 1333 svazků knih, 304 svazků periodik). Probíhala výměna publikací, evidence publikační činnosti pracovníků ÚDAUK v aplikaci OBD. Knihovna je zapojena do mezinárodní výpůjční služby.